

YKSITYISOMISTUKSEN ETIIKKA JA TALOUS

Hans-Hermann Hoppe

I. Yhteiskunnallisen järjestyksen ongelma

Yksinään saarellaan Robinson Crusoe voi tehdä mitä ikinä haluaa. Hänelle ei nouse esiin kysymystä järjestäytyneestä ihmisen toiminnan säännöistä – yhteiskunnallisesta yhteistyöstä. Tämä kysymys voi luonnollisesti ilmaantua heti kun toinen henkilö, Perjantai, saapuu saarelle. Vielä silloinkin kysymys pysyy pääosin epäolennaisena, niin kauan kun ei ole *niukkuutta*. Oletetaan saari Eedenin puutarhaksi; kaikkia ulkoisia hyödykkeitä on saatavilla runsain mitoin. Ne ovat ”ilmaisia hyödykkeitä,” vastaavasti kuin hengittämämme ilma on tavallisesti ”ilmainen” hyödyke. Mitä ikinä Crusoe tekeekään näillä hyödykkeillä, hänen teoillaan *ei* ole jälkiseurauksia näiden hyödykkeiden tulevaan tarjontaan hänelle *eikä* myöskään nykyiseen tai tulevaan samojen hyödykkeiden tarjontaan Perjantaille (ja *päinvastoin*). Näin on mahdotonta, että Crusoen ja Perjantain välille koskaan ilmenisi riitaa näiden hyödykkeiden käytöstä. Konflikti on mahdollinen pelkästään jos hyödykkeet ovat niukkoja. Ainoastaan silloin ilmenee tarvetta muodostaa sääntöjä, jotka tekevät järjestyneen – konfliktivapaan – yhteiskunnallisen yhteistoiminnan mahdolliseksi.

Eedenin puutarhassa on olemassa vain kaksi niukkaa hyödykettä: henkilön fyysinen keho ja sen käyttämä tila. Crusoella ja Perjantailla on molemmilla vain yksi keho ja he voivat ainoastaan seisoa yhdessä paikassa kerrallaan. Näin jopa Eedenin puutarhassa Crusoen ja Perjantain välille voi ilmetä ristiriitoja: Crusoe ja Perjantai eivät voi käyttää samaa paikkaa yhtä aikaa ilman joutumatta fyysiseen konfliktiin keskenään. Näin ollen jopa Eedenin puutarhassa täytyy olla järjestyneen yhteiskunnallisen toiminnan säännöt – säännöt ihmiskehon soveliaasta sijainnista ja liikkeestä. Ja Eedenin puutarhan ulkopuolella, niukkuuden piirissä, täytyy olla sääntöjä, jotka eivät pelkästään sääntele henkilökohtaisten kehojen käyttöä, vaan myös *kaikkea* niukkaa, jotta *kaikki* mahdolliset konfliktit voidaan rajata pois. Tämä on yhteiskunnallisen järjestyksen ongelma.

II. Ratkaisu: Yksityinen omaisuus ja ensimmäinen haltuunotto

Yhteiskunnallisen ja poliittisen ajattelun historiassa on esitetty useita ehdotuksia ratkaisuna yhteiskuntajärjestyksen ongelmaan, ja tämä keskenään epäyhdenmukaisten ehdotusten moninaisuus on myötävaikuttanut tosiasiaan, että nykyisin pyrkimystä yhden ”oikean” ratkaisun löytämiseksi pidetään monasti haaveiluna. Kuitenkin pyrin osoittamaan, että oikea ratkaisu on olemassa; näin ollen ei ole syytä vaipua moraaliseen relativismiin. Ratkaisu on ollut tiedossa satoja vuosia, jos ei jopa kauemmin.[1] Nykyaikana tämän vanhan ja yksinkertaisen ratkaisun kaikkein selvimmän ja vakuuttavimman muotoili Murray N. Rothbard.[2]

Aloitetaan muotoilemalla ratkaisu – aluksi Eedenin puutarhan edustamaan erikoistapaukseen ja seuraavaksi yleiseen tapaukseen edustaen kaikenkattavaa ”todellisen” maailman niukkuutta – ja jatkaen selittämällä miksi tämä ratkaisu, muiden sijaan, on oikea.

Eedenin puutarhassa ratkaisun tarjoaa yksinkertainen sääntö, määrittäen että jokainen asettaa tai liikuttaa kehoaan mihin haluaa, *kunhan ainoastaan kukaan muu ei ole jo seisomassa siinä ja ottanut sitä paikkaa*. Ja Eedenin puutarhan ulkopuolella, kaikenkattavan niukkuuden piirissä, ratkaisun tarjoaa seuraava sääntö: Jokainen on oman fyysisen kehonsa oikea omistaja yhtäläillä kaikkien paikkojen ja luonnon tarjoamien hyödykkeiden kanssa, joita hän pitää hallussaan ja ottaa käyttöön käyttämällä kehoaan, *kunhan kukaan muu ei ole jo ottanut haltuunsa tai käyttänyt samoja paikkoja tai hyödykkeitä ennen häntä*. Tämä ”alkuperäisesti vallattujen” paikkojen ja hyödykkeiden omistusoikeus henkilön toimesta pitää sisällään oikeuden käyttää ja muuntaa nämä paikat ja hyödykkeet halutulla tavalla, *kunhan kyseinen henkilö ei siten väkisin muuta toisen henkilön alkuperäisesti valtaamien paikkojen ja hyödykkeiden fyysistä koskemattomuutta*. Sen jälkeen kun paikka tai hyödyke on ensikerran vallattu, John Locken sanoin ”sekoittamalla työtä” siihen, tällaisten paikkojen ja hyödykkeiden omistusoikeus voidaan hankkia ainoastaan vapaaehtoisella – sopimuksellisella – omistusoikeuden siirrolla aikaisemmalta omistajalta myöhemmälle.

Laajalle levinneen moraalisen relativismin valossa kannattaa mainita, että tämä ajatus

alkuperäisestä käyttöön otosta ja yksityisestä omaisuudesta ratkaisuna yhteiskunnallisen järjestyksen ongelmaan on täysin yhtäpitävä moraalisen ”intuitiomme” kanssa. Eikö ole pelkästään järjetöntä väittää *ettei* henkilö olisi oikea omistaja suhteessa omaan kehoonsa ja paikkoihin ja hyödykkeisiin, jotka hän alkuperäisesti, tarkoittaen *ennen* ketään muuta, ottaa haltuunsa, käyttää ja/tai tuottaa kehoonsa käyttämällä? Kenen muun, ellei hänen, tulisi olla niiden omistaja? Ja eikö ole myös ilmeistä, että ylivoimainen ihmisten enemmistö – mukaan lukien lapset ja alkukantaiset – itse asiassa toimivat näiden sääntöjen mukaisesti ja tekiessään näin pitävät sitä itsestään selvänä?

Moraalinen intuitio, vaikka onkin tärkeä, ei ole todistus. Kuitenkin moraalisen intuitiomme todenperäisyydelle löytyy todisteita.

Todistus on kaksijakoinen. Ensimmäiseksi selitetään vaikutukset, jotka seuraavat kiellettyä alkuperäisen haltuunoton ja yksityisomaisuuden instituution validiteetti: jos henkilö *ei* omistaisi omaa kehoaan sekä paikkoja ja hyödykkeitä alkuperäisesti haltuunotettuna ja/tai tuotettuna tällä keholla yhtäläillä hyödykkeiden kanssa, jotka on vapaaehtoisesti (sopimuksellisesti) hankittu toiselta aikaisemmalta omistajalta, tällöin on olemassa vain kaksi vaihtoehtoa. Joko *toinen* henkilö, B, tulee tunnistaa A:n kehon sekä A:n haltuun ottamien, tuottamien tai hankkimien paikkojen ja hyödykkeiden omistajaksi, tai *molempia* henkilöitä, A:ta ja B:tä, tulee pitää tasavertaisina yhteisomistajina kaikille kehoille, paikoille ja hyödykkeille.

Ensimmäisessä tapauksessa A alennettaisiin B:n orjaksi ja hyväksikäytön kohteeksi. B olisi A:n kehon sekä kaikkien paikkojen ja hyödykkeiden, joita A on ottanut haltuun, tuottanut tai hankkinut, omistaja, mutta A puolestaan ei olisi B:n kehon sekä B:n haltuun ottamien, tuottamien tai hankkimien paikkojen ja hyödykkeiden omistaja. Näin tämän säännön perusteella muodostuisi kategorisesti kaksi erillistä henkilöiden luokkaa – *Untermenschen* kuten A ja *Uebermenschen* kuten B – johon sovelletaan eri ”lakeja.” Niinpä tällainen sääntö tulee hylätä, ihmisen etiikan soveltuessa tasa-arvoisesti jokaiseen *qua* ihmisolentona (rationaalisena eläimenä). Jo lähtökohtaisesti mitään tällaista sääntöä ei tunnusteta yleisesti hyväksyttävänä ja siten sen ei voida väittää edustavan lakia. Säännön tulemiseksi hyväksytyksi lakina – *oikeudenmukaisena* sääntönä – on välttämätöntä että tällaista sääntöä sovelletaan

yhtäläisesti ja yleisesti kaikkiin.

Vaihtoehtoisesti yleisen ja yhtäläisen yhteisomistajuuden tapauksessa, vaatimus yhtäläisestä laista kaikille täytyisi. Kuitenkin tämä vaihtoehto kärsii vielä vakavammasta puutteesta, koska jos sitä sovellettaisiin, koko ihmiskunta katoaisi välittömästi. (Koska ihmisen etiikan tulee hyväksyä ihmiskunnan selviytyminen, tämä vaihtoehto tulee myös hylätä.) Kaikki henkilön teot vaativat joidenkin niukkojen resurssien käyttöä (vähintäänkin henkilön kehoa ja sen käyttämää tilaa), mutta jos kaikki hyödykkeet olisivat kaikkien yhteisomistuksessa, tällöin ketään, ei millään hetkellä ja missään paikassa, ei sallittaisi tekemään mitään, ellei hän olisi aikaisemmin saanut kaikkien muiden yhteisomistajien lupaa tehdä niin. Kuinka kukaan kuitenkaan pystyisi myöntämään tällaisen suostumuksen ellei hän olisi yksinomainen omistaja omaan kehonsa (mukaan lukien äänihuuliinsa) joilla keinoin hänen suostumuksensa tulee ilmaistuksi? Hänen aluksi tosiaankin tarvitsisi muiden hyväksynnän, jotta saisi ilmaista omansa, mutta nämä muut eivät pystyisi antamaan hyväksyntäänsä ennen häntä, ja näin tämä jatkuisi.

Tämä ymmärrys prakseologiseen ”yleisen kommunismin” mahdottomuuteen, kuten Rothbard viittasi tähän ehdotukseen, tuo minut välittömästi vaihtoehtoiseen tapaan osoittaa alkuperäisen haltuunoton ja yksityisomaisuuden ajatuksen olevan ainoa oikea ratkaisu yhteiskunnallisen järjestyksen ongelmaan.[3] Onko henkilöillä mitään oikeuksia, ja jos niin mitä, voidaan ainoastaan päättää argumentoinnin perusteella (ehdotuksellisilla vastineilla). Perustelu – todistus, konjektuuri, kumoaminen – on *argumentoivaa* oikeutusta. Jokainen joka kiistää tämän väitelauseen, tulee osalliseksi ilmenevään ristiriitaan, koska hänen kiistämisensä sinänsä muodostaisi argumentin. Jopa eettisen relativistin tulee hyväksyä tämä ensimmäinen väitelause, jota siksi kutsutaan *argumentaation aprioriksi*.

Tämän argumentaation apriorin kiistämättömästä hyväksynnästä – peruslauseen asemasta – seuraa kaksi yhtäläisesti välttämätöntä johtopäätöstä. Ensinnäkin se seuraa argumentaation apriorista, kun *ei* ole olemassa rationaalista ratkaisua niukkuuden olemassaolosta ilmenevään konfliktin ongelmaan. Oletetaan että aikaisemmassa esimerkissäni Crusoeesta ja Perjantaista, että Perjantai ei ollut ihmisen, vaan gorilla nimi. Selvästi Crusoe voisi yhtäläillä samoin kohdata konfliktin kehostaan ja sen

käyttämästä tilasta Perjantai-ihmisen kanssa kuin gorillankin. Gorilla saattaa haluta käyttää samaa paikkaa, jota Crusoe jo pitää hallussaan. Tässä tapauksessa, ainakin jos gorilla olisi sen oloinen kuin olemme gorilloja tottuneet pitämään, tähän konfliktiin ei löytyisi rationaalista ratkaisua. Joko gorilla työntäisi syrjään, murjoisi tai ahmisi Crusoen – tämä olisi gorillan ratkaisu ongelmaan – tai Crusoe kesyittäisi, jahtaisi, hakkaisi tai tappaisi gorillan – tämän ollen Crusoen ratkaisu. Tässä tilanteessa voitaisiin tosiaankin puhua moraalisesta relativismista. Silti on paljon sopivampaa viitata tähän tilanteeseen sellaisena, jossa kysymystä oikeudenmukaisuudesta ja rationaalisuudesta ei koskaan ilmaantuisi; tarkoittaen että sitä pidettäisiin ylimääräisen moraalin tapauksena. Perjantai-gorillan olemassaolo asettaisi teknisen, ei moraalisen, ongelman Crusoelle. Hänellä ei olisi muuta vaihtoehtoa kuin oppia menestyksekkäästi hallitsemaan ja kontrolloimaan gorillan liikkeitä, samalla lailla kuin hänen täytyy oppia hallitsemaan ja kontrolloimaan muita hänen ympäristönsä elottomia kappaleita.

Ainoastaan jos molemmat konfliktin osapuolet ovat kykeneviä argumentaatioon toistensa kanssa, voidaan vaikutuksiltaan puhua moraalisesta ongelmasta, ja kysymys, onko siihen olemassa ratkaisua, on merkityksellinen kysymys. Ainoastaan jos Perjantai, riippumatta ulkoisesta olemuksestaan, kykenee argumentaatioon (jopa silloin jos hän on osoittanut kyvykkyytensä vain kerran), häntä voidaan pitää rationaalisena, ja kysymys, voidaanko yhteiskunnan järjestyksen ongelmaan löytää oikea ratkaisu, on järkevä. Kenenkään ei voida olettaa antavan *mitään* vastauksia jollekin, kuka ei ole koskaan esittänyt kysymystä tai paremmin asiaan liittyen, kuka ei ole koskaan todennut omaa suhteellista näkökantansa argumentin muodossa. Tässä tapauksessa tätä ”toista” ei voida muuta kuin pitää ja kohdella kuten eläintä tai kasvia, toisin sanoen ylimääräisen moraalin yksikkönä. Ainoastaan jos tämä toinen yksikkö keskeyttää toimintansa, mitä ikinä se onkaan, perääntyy, ja sanoo ”kyllä” tai ”ei” johonkin todettuun, tällöin tuolle yksilölle kuuluu meiltä vastaus, ja sen perusteella voimme mahdollisesti väittää vastauksemme olevan oikea molemmille konfliktin osapuolille.

Lisäksi argumentaation apriorista seuraa, että kaikkea, jota täytyy pitää argumentaatioissa ennakko-oletuksena loogisen ja prakseologisen argumentaation esiehtona, ei voida puolestaan argumentaatiolla kiistää suhteessa sen validiteettiin

ilman täten joutumatta sotkeutuneeksi sisäiseen (ilmenevään) ristiriitaan.

Ehdotukselliset vastineet eivät koostu vapaasti kelluvista väitelauseista, vaan ne koostuvat enneminkin erityisestä ihmisen toiminnasta. Crusoen ja Perjantain välinen argumentaatio vaatii että molemmat ovat, ja molemminpuolisesti tunnistavat kummankin olevan, yksinomaisessa kontrollissa suhteessa omiin kehoihinsa (aivoihinsa, äänihuuliinsa jne.) sekä myös kehojensa käyttämään tilaan. Kukaan ei voi ehdottaa mitään muuta, ja olettaa toisen osapuolen vakuuttavan hänet tämän väitelauseen validiteetista tai kiistää sitä ja ehdottaa jotain muuta, ellei hänen ja hänen vastapuolensa yksinomaista oikeutta kontrolloida omaa kehoaan ja sen vaatimaa tilaa olisi pidetty ennalta oletettuna. Itse asiassa juuri tämä molemminpuolinen tunnustaminen puolustajan ja vastapuolen omistusoikeudesta omaan kehoonsa ja sen vaatimaan tilaan muodostaa kaikkien ehdotuksellisten kiistojen *charecteristicum specificumin*: vaikka tietyn ehdotuksen validiteettia ei hyväksyttäisikään, voidaan silti hyväksyä tosiasia erimielisyydestä. Lisäksi tätä oikeutta oman kehon ja sen käyttämän tilan omistusoikeuteen tulee pitää *apriori* (tai kiistämättömästi) oikeutettuna yhtäläisesti puolustajan ja vastapuolen taholta. Jokainen joka väittää jotain ehdotusta paikkansapitäväksi suhteessa vastapuoleensa on jo tehnyt ennakko-oletuksen hänen ja hänen vastapuolensa yksinomaisesta kontrollista omiin kehoihinsa ja niiden viemään tilaan pelkästään voidakseen sanoa ”Väitän tämän ja tämän olevan totta, ja haastan sinut osoittamaan minut vääräksi.”

Lisäksi olisi yhtäläillä mahdotonta ryhtyä argumentaatioon ja luottaa argumenttien ehdolliseen voimaan, jos ei olisi mahdollista omistaa (yksinomainen kontrolli) muita niukkoja välineitä (oman kehon ja sen käyttämän tilan lisäksi). Ellei tällaista oikeutta olisi, silloin tuhoutuisimme kaikki välittömästi ja sääntöjen oikeutuksen ongelmaa – minkä tahansa muun ihmisten ongelmien kanssa – ei yksinkertaisesti olisi olemassa. Siten omistusoikeutta muihin asioihin tulee pitää myös validina ennakko-oletuksena elossa olemisen tosiasian takia. Kukaan elossa oleva ei voi mahdollisesti argumentoida muuta.

Jos henkilön ei sallittaisi hankkia omistusoikeutta näihin hyödykkeisiin ja tiloihin alkuperäisen haltuunoton keinoin, tarkoittaen luomalla objektiivisen (subjektien välisesti varmennettavan) linkin itsensä ja tietyn hyödykkeen ja/tai tilan välille ennen ketään muuta, ja sen sijaan omistusoikeus tähän hyödykkeeseen tai tilaan myönnettäisiin myöhemmin tulleelle, tällöin kenenkään ei koskaan sallittaisi alkaa käyttämään mitään hyödykettä, ellei hän ole saanut tällaisen myöhemmin tulleen suostumusta aikaisemmin. Kuitenkin kuinka myöhemmin tullut voi antaa suostumuksensa aikaisemmin tulleen teoille? Lisäksi jokainen myöhemmin tullut puolestaan tarvitsisi suostumuksen muilta vielä myöhemmin tulleilta, ja niin edelleen. Näin ollen emme me ja esi-isämme eikä myöskään jälkikasvumme olisi tai pystyisi selviytymään, jos tätä sääntöä noudatettaisiin. Silti jotta kukaan henkilö – mennyt, nykyinen tai tuleva – voi argumentoida mitään, selviytymisen tulee olla mahdollista; ja pelkästään tämän tehdäkseen omistusoikeuksia ei voida katsoa ajattomiksi ja määrittämättömiksi suhteessa kyseisten henkilöiden määrään. Paremminkin omistusoikeudet täytyy välttämättömästi katsoa saavan alkunsa tekojen toimesta tiettyinä ajan hetkinä ja tietyissä paikoissa tiettyjen yksilöiden toimesta. Muutoin olisi mahdotonta kellekään sanoa mitään tiettyinä ajan hetkenä ja tietyssä paikassa sekä jollekin toiselle pystyäkseen vastaamaan. Siten sanottaessa yksinkertaisesti, että yksityisen omistusoikeuden etiikan ensimmäinen-käyttäjä-ensimmäinen-omistaja-sääntö voidaan jättää huomiotta tai se on perusteeton, pitää sisällään ehdotuksellisen ristiriidan, sillä sanottaessa näin, se sisältää ennakko-oletuksen olemassaolosta itsenäisenä päätöksentekoyksikkönä tietyssä ajan hetkessä ja paikassa.[4]

III. Väärinkäsityksiä ja selvennyksiä

Tämän yksityisomistuksen käsityksen mukaan yksityinen omistusoikeus tarkoittaa tietyn henkilön yksinomaista kontrollia tiettyjä *fyysisiä* objekteja ja tiloja kohtaan. Päinvastaisesti omistusoikeuksien loukkaus tarkoittaa kutsumatonta *fyysistä* vahinkoa tai heikentymistä muiden henkilöiden omistamille esineille tai alueille. Taasen laajalti ymmärretyn käsityksen mukaan jonkun omaisuuden *arvoon* (tai hintaan) kohdistuva vahinko tai sen aleneminen muodostaa rangaistavan rikkomuksen.

Mitä tulee molempien näkemysten yhteensopivuuteen (-sopimattomuuteen), on helppo tunnistaa, että lähes jokainen yksilön teko voi muuttaa jonkun toisen omaisuuden *arvoa* (hintaa). Esimerkiksi kun henkilö A astuu työ- tai

avioliittomarkkinoille, tämä saattaa muuttaa B:n arvoa näillä markkinoilla. Ja kun A muuttaa suhteellisia arvostuksiaan oluen ja leivän suhteen, tai A päättää ryhtyä oluenpanijaksi tai leipuriksi, tämä muuttaa muiden oluenpanijoiden ja leipurien omaisuuden arvoa. Näkemyksen mukaan, että vahinko *arvoon* muodostaa oikeuksien loukkauksen, A suorittaisi rankaistavan rikkomuksen suhteessa oluenpanijoihin tai leipureihin. Jos A on *syyllinen*, silloin B:llä sekä oluenpanijoilla ja leipureilla tulee olla oikeus *puolustaa* itsenensä A:n toimilta, ja heidän puolustavat tekonsa voivat ainoastaan koostua fyysisestä hyökkäyksestä A:ta ja hänen omaisuuttaan kohtaan. B:lle tulee sallia fyysisesti kieltää A:ta astumasta työ- tai avioliittomarkkinoille; oluenpanijoille ja leipureille tulee sallia fyysisesti kieltää A:ta käyttämästä rahojaan parhaaksi katsomallaan tavalla. Kuitenkaan tässä tapauksessa muiden omaisuuden fyysistä vahinkoa tai heikentymistä ei voida katsoa rangaistavana rikkomuksena. Koska fyysinen hyökkäys tai heikentäminen ovat puolustavia toimia, ne ovat oikeutettuja. Käänteisesti jos fyysinen vahinko ja heikentäminen muodostavat oikeuksien loukkauksen, tällöin B:llä sekä oluenpanijoilla ja leipureilla ei ole oikeutta puolustaa itseään A:n toimia vastaan, sillä hänen tekonsa – astumisensa työ- ja avioliittomarkkinoille, hänen muuttunut arvionsa oluen ja leivän suhteen tai hänen panimonsa tai leipomonsa avaaminen – eivät vaikuta B:n keholliseen koskemattomuuteen tai oluenpanijoiden tai leipurien omaisuuden fyysiseen koskemattomuuteen. Jos he kaikesta huolimatta puolustavat itseään fyysisesti, silloin oikeus puolustukseen kuuluisi A:lle. Kuitenkaan tässä tapauksessa ei voida katsoa rangaistavaksi rikkomukseksi, jos toisen omaisuuden arvo muuttuu. Kolmatta mahdollisuutta ei ole olemassa.

Molemmat omistusoikeuksien näkemykset eivät ole kuitenkaan yhteensopivia. Vaihtoehtoinen näkemys – että olisi mahdollista olla niukan hyödykkeen arvon tai hinnan omistaja – on kestävämpi. Vaikkakin henkilö pystyy kontrolloimaan saako hänen tekonsa aikaiseksi muutoksia toisen omaisuuden *fyysisiin* ominaisuuksiin, hänellä ei ole kontrollia siihen vaikuttaako hänen tekonsa toisen omaisuuden *arvoon* (tai hintaan). Sen määrittävät *muut* yksilöt heidän arvioinneillaan. Siten olisi mahdotonta tietää etukäteen olisivatko suunnitellut toimet laillisia vai laittomia. Varmistuaikseen ettei henkilön toimet vahingoittaisi jonkun toisen omaisuuden arvoa koko väestöä pitäisi kuulla asiasta, ja ei olisi mahdollista ryhtyä toimeen ennen kuin yleinen yhteisymmärrys asiasta on saavutettu. Ennen kuin tämä edellytys voitaisiin

täyttää, ihmiskunta olisi kuollut jo kauan sitten.

Lisäksi väite omistusoikeudesta esineiden arvoon pitää sisällään ristiriidan, sillä jotta tämä ehdotus voitaisiin osoittaa todeksi – yleisesti hyväksyttäväksi – täytyisi olettaa että olisi luvallista toimia *ennen* yhteisymmärryksen saavuttamista. Muutoin olisi mahdotonta ehdottaa koskaan mitään. Kuitenkin jos on sallittua vahvistaa ehdotus – ja kukaan ei pystyisi kiistämään sitä joutumatta ristiriitoihin – tällöin tämä on ainoastaan mahdollista, koska *fyysiset* omistajuuden rajat ovat olemassa, toisin sanoen rajat, jotka jokainen pystyy tunnistamaan sekä joista jokainen pystyy varmistumaan itsenäisesti ja täysin riippumatta muiden subjektiivisista arvostuksista.[5]

Toinen yhtä yleinen yksityisen omistusoikeuden käsitteen väärinkäsityksistä koskee tekojen luokittelua sallituiksi tai kielletyiksi *yksinomaan* niiden fyysisten ominaisuuksien perusteella, toisin sanoen ottamatta huomioon, että jokaisella omistusoikeudella on *menneisyys* (ajallinen alku).

Jos A nyt fyysisesti vahingoittaa B:n omaisuutta (esimerkiksi saastuttamalla ilmaa tai melulla), tilannetta tulee arvioida erilailla sen perusteella kenen omistusoikeus muodostui *aiemmin*. Jos A:n omistajuus muodostui aiemmin, ja jos hän on suorittanut kyseisiä toimia ennen naapurissa olevan B:n omaisuuden muodostumista, tällöin A voi jatkaa toimiaan. A:lle on muodostunut helpotus. B on hankkinut alusta alkaen likaisen tai meluisan omaisuuden, ja jos B haluaa omaisuutensa puhtaaksi tai hiljaiseksi, hänen tulee maksaa A:lle tästä hyödystä. Päinvastaisesti jos B:n omaisuus muodostui ensin, silloin A:n tulee lopettaa tekonsa; ja jos hän ei halua tehdä tätä, hänen tulee maksaa B:lle tästä hyödystä. Kaikki muut ratkaisut ovat mahdottomia ja kestäättömiä, koska niin kauan kuin henkilö on elossa ja tajuissaan, hän *ei* voi olla toimimatta. Aikaisemmin saapunut ei voi, vaikka hän muutoin haluaisikin, odottaa myöhemmin tullutta ja hänen lupaansa, ennen toimintansa aloittamista. Hänelle tulee sallia välitön toiminta. Ja jos kenenkään muun omaisuutta ei ole olemassa hänen omaisuutensa ympärillä (koska myöhemmin tullut ei ole vielä saapunut), silloin hänen tekojensa laajuutta voidaan katsoa rajoittavan ainoastaan luonnonlait. Myöhemmin tullut voi haastaa aikaisemmin tulleen oikeutuksen, jos *hän* omistaa hyödykkeet, joihin aikaisemmin tulleen teot vaikuttavat. Tämä kuitenkin pitää sisällään oletuksen, että on mahdollista olla omistajana ei-haltuunotettuihin esineisiin: tarkoittaen että on

mahdollista olla omistajana asioihin, joita ei ole vielä löydetty tai otettu haltuun fyysisellä toiminnalla. Tämä tarkoittaa ettei kenenkään voida sallia tulevan aikaisemmin löytämättömän ja haltuunottamattoman fyysisen kokonaisuuden ensimmäiseksi käyttäjäksi.

IV. Yksityisen omaisuuden talous

Yksityisomaisuuden käsite ei ole ainoastaan yhteisymmärryksessä moraalisen intuitiomme kanssa ja se ei ole pelkästään ainoa oikeudenmukainen ratkaisu yhteiskuntajärjestyksen ongelmaan; yksityisomaisuuden instituutio on myös perusta taloudelliselle vauraudelle ja ”yhteiskunnalliselle hyvinvoinnille.” Niin kauan kun ihmiset toimivat sopusoinnussa yksityisomaisuuden instituution sääntöjen kanssa, yhteiskunnallinen hyvinvointi on optimoitu.

Alkuperäisen haltuunottajan jokainen teko parantaa haltuunottajan hyvinvointia (vähintäänkin ex ante); sillä muutoin sitä ei suoritettaisi. Samaan aikaan tämä toiminta ei heikennä kenenkään tilannetta. Kuka tahansa muu yksilö olisi voinut ottaa samat hyödykkeet tai alueet haltuunsa, jos hän olisi tunnistanut ne niukoiksi, ja siten arvokkaiksi. Silti koska kukaan yksilö ei tällaista haltuunottoa tehnyt, kukaan ei ole voinut kärsiä alkuperäisestä haltuunotosta hyvinvoinnin menetystä. Täten niin kutsuttu Pareto-kriteeri (jonka mukaan on tieteellisesti oikeutettua puhua ”yhteiskunnallisen hyvinvoinnin” parantumisesta ainoastaan, jos tietty muutos lisää vähintään yhden yksilön hyvinvointia ja eikä huononna kenenkään muun tilannetta) täyttyy. Alkuperäisen haltuunoton teko täyttää tämän vaatimuksen. Se parantaa yhden henkilön hyvinvointia, haltuunottajan, heikentämättä kenenkään muun fyysistä varallisuutta (omistajuutta). Kaikilla muilla on sama määrä omaisuutta kuin aiemmin ja haltuunottaja on saanut uuden, aikaisemmin olemattoman omaisuuden. Täten alkuperäisen haltuunoton toimi aina lisää yhteiskunnallista hyvinvointia.

Kaikki seuraavat teot alkuperäisesti haltuunotetuille hyödykkeille ja alueille parantavat yhteiskunnallista hyvinvointia, sillä mitä tahansa henkilö tekeekin omaisuudelleen, se tehdään hänen hyvinvointiaan lisäämiseksi. Näin tapahtuu silloin kun hän kuluttaa omaisuutensa samoin kun hän tuottaa uutta omaisuutta ”luonnosta.” Jokaista tuotannollista tekoa motivoi tuottajan halu muuntaa vähemmän arvokas kokonaisuus arvokkaammaksi. Silloin kun kulutuksen ja tuotannon toimet eivät johda

muiden omistaman omaisuuden fyysiseen vahingoittumiseen tai heikkenemiseen, niiden katsotaan edistävän yhteiskunnallista hyvinvointia.

Lopuksi jokainen vapaaehtoinen haltuunotetun tai tuotetun omaisuuden vaihdanta (siirto) omistajalta toiselle lisää yhteiskunnallista hyvinvointia. Omaisuuden vaihdanta on mahdollista ainoastaan, jos molemmat omistajat suosivat hankkimaansa luopumaansa enemmän, ja siten odottavat hyötyvänsä vaihdannasta. Kaksi henkilöä hyötyvät hyvinvoinnillisesti jokaisesta omaisuuden vaihdannasta, ja kaikkien muiden kontrolloima omaisuus pysyy muuttumattomana.

Tästä jyrkästi eroten kaikki poikkeamat yksityisomistajuuden instituutiosta johtavat yhteiskunnallisen hyvinvoinnin menetyksiin.

Yleisen ja yhtäläisen yhteisomistajuuden tapauksessa – yleisen kommunismin yksityisomistuksen sijasta – hintana olisi välitön ihmiskunnan kuolema, koska yleinen yhteisomistajuus tarkoittaisi, ettei kenenkään sallittaisi tehdä mitään tai liikkua minnekään. Jokainen todellinen poikkeama yksityisomistuksen järjestyksestä edustaisi epätasa-arvoisen ylivallan ja hegemonian järjestelmää. Tarkoittaen että se olisi järjestys, jossa *yhden* henkilön tai ryhmän – hallitsijoiden, hyväksikäyttäjien tai Uebermenschen – sallittaisiin hankkia omaisuutta *muutoin kuin* alkuperäisen haltuunoton, tuotannon tai vaihdannan avulla, samaan aikaan kuin toisilta henkilöiltä tai ryhmiltä – hallituilta, hyväksikäytetyiltä tai Untermenschen – kiellettäisiin tekemästä samoin. Vaikka hegemonia on mahdollinen, se aiheuttaisi yhteiskunnallisen hyvinvoinnin tappioita ja johtaisi suhteellisen köyhtymiseen.

Jos A:n sallitaan hankkia hyödyke tai alue, jonka B on ottanut haltuunsa näkyvillä merkeillä viitoitettuna, A:n hyvinvointi lisääntyy vastaavalla B:n hyvinvoinnin vähentymisen kustannuksella. Pareto-kriteeri ei täyty, ja yhteiskunnallinen hyvinvointi on alioptimoitua. Sama pätee muihin hegemonian muotoihin. Jos A kieltää B:tä alkuperäisestä haltuunotosta siihen mennessä omistamattomaan osaan luontoa; jos A voi hankkia B:n tuottamia hyödykkeitä ilman B:n lupaa; jos A voi säännellä mitä B:n sallitaan tehdä hänen haltuunottamalleen tai tuottamilleen hyödykkeille (lukuun ottamatta vaatimusta, ettei ole sallittua fyysisesti vahingoittaa tai heikentää toisen omaisuutta) – jokaisessa tapauksessa on ”voittaja,” A, ja

”häviäjä,” B. Kaikissa tapauksissa A lisää omaisuutensa tarjontaa B:n vastaavalla omaisuuden häviämisen kustannuksella. Yhdessäkään tapauksessa Pareto-kriteeri ei täyty, ja seurauksena on aina alioptimaalinen yhteiskunnallisen hyvinvoinnin taso.

Lisäksi hegemonia ja hyväksikäyttö johtavat vähentyneeseen tulevan tuotannon tasoon. Jokainen hallitsemisen tapa, joka myöntää ei-haltuunottajille, ei-tuottajille ja ei-vaihdannan suorittajille kontrollin, joko osittaisesti tai täydellisesti, haltuunotetuista, tuotetuista tai vaihdetuista hyödykkeistä, johtaa väistämättömästi vähennykseen tulevista alkuperäisen haltuunoton, tuotannon ja molemminpuolisesti hyödyllisen kaupankäynnin teoissa. Näitä tekoja toteuttavalle henkilölle jokaiseen näistä aktiviteeteista liittyy tiettyjä kuluja, ja kulut niiden suorittamiseen hegemonisessa järjestelmässä nousevat ja niiden joissa ne jätetään suorittamatta laskevat. Nykyisestä kulutuksesta ja vapaa-ajasta tulee houkuttelevampaa verrattuna tuotantoon (tulevaan kulutukseen), ja tuotannon taso laskee alle tason jossa se muutoin olisi ollut. Hallitsijoiden tapauksessa tosiasia, että he voivat lisätä varallisuuttaan pakkolunastamalla muiden haltuunottamaa, tuottamaa tai sopimuksellisesti hankkimaa omaisuutta, johtaa tuhlailevaan heidän hallussaan olevan omaisuuden käyttöön. Koska heidän sallitaan täydentävän tulevaa varallisuuttaan pakkolunastuksen (verojen) keinolla, suuntautuminen nykyhetkeen ja kulutukseen (korkea aikamieltymys) vahvistuu, ja siinä suhteessa kun he käyttävät hyödykkeitä ollenkaan ”tuottavasti,” todennäköisyys väärinsijoittumisille, virhelaskelmille ja taloudellisille tappioille kasvaa järjestelmällisesti.

V. Klassinen alkuperä

Kuten alussa todettiin, yllä esitetyssä yksityisomaisuuden etiikassa ja taloudessa ei ole mitään omintakeista. Enemminkin se on ”klassisen” perinteen nykyaikainen ilmiö, juontaan juurensa Aristotelesta, Rooman laista, Tuomas Akvinolaisesta, myöhäisistä espanjalaisista skolastikoista, Grotiuksesta ja Lockesta.[6]

Verrattuna Platonin *Tasavallan* kommunistiseen utopiaan, Aristoteles tarjoaa kattavan listan yksityisomistuksen suhteellisista eduista kirjassaan *Politiikka*. Ensinnäkin yksityisomistus on paljon tuottavampaa. ”Mikä on yhteistä kaikkein suurimmalle lukumäärälle saa kaikkein vähiten huolenpitoa. Ihmiset huolehtivat eniten siitä, mikä on heidän omaansa; he välittävät vähemmän yhteisestä; tai joka tapauksessa he

huolehtivat siitä ainoastaan siinä laajuudessa kuin se koskettaa jokaista yksilöllisesti. Jopa silloin kun ei ole mitään muuta syytä huolimattomuuteen, ihmiset ovat taipuvaisia laiminlyömään velvollisuutensa, kun he ajattelevat jonkun muun huolehtivan siitä.”[7]

Toiseksi yksityisomistus ehkäisee konflikteja ja edistää rauhaa. Kun ihmisillä on omat erilliset kiinnostuksen kohteensa, ”ei ole samoja perusteita riidoille, ja kiinnostuksen määrä kasvaa, koska jokainen ihminen kokee käyttävänsä itseään siihen mikä on hänen.”[8] On tosiaankin havaintopohjainen tosiasia, että ne jotka omistavat yhteistä omaisuutta ja jakavat sen hallinnan, ovat paljon useammin erimielisyyksissä toisten kanssa kuin ne, joilla on erillinen omaisuus.”[9] Lisäksi yksityisomistusta on ollut olemassa aina ja kaikkialla, kun taas sitä vastoin kommunistisia utopioita ei ole syntynyt oma-aloitteisesti. Viimeiseksi yksityisomistus edistää ihmisrakkauden ja anteliaisuuden hyveitä. Se sallii tämän tarpeessa oleville ystäville.

Rooman laki, *kahdestatoista taulusta Theodosian lakikokoelmaan ja Justianuksen Corpukseen*, tunnistivat lähes ehdottomasti oikeuden yksityisomistukseen. Omaisuus juontui haastamattomista omistuksista, aikaisemman käytön luomista helpotuksista, omaisuuden omistaja sai tehdä omaisuudellaan mitä parhaaksi näki ja sopimusvapaus hyväksyttiin. Roomalainen laki teki myös tärkeän eron ”kansallisen” (roomalaisen) lain – *ius civile* – ja ”kansainvälisen” lain – *ius gentium* – välillä.

Kristillinen panos tähän klassiseen perinteeseen – henkilöityen Tuomas Akvinolaiseen ja myöhäisiin espanjalaisiin skolastikkoihin, yhtä lailla protestanttisten Hugo Grotiuksen ja John Locken kanssa – on kaksijakoinen. Sekä Kreikka että Rooma olivat orjia pitäviä sivilisaatioita. Aristoteles, luonteenomaisesti, piti orjuutta luonnollisena instituutiona. Sen sijaan läntinen – kristillinen – sivilisaatio, lukuun ottamatta muutamia poikkeuksia, on lähtökohtaisesti ollut vapaiden ihmisten yhteiskunta. Tämän mukaisesti, sekä Akvinolaiselle että Lockelle, jokaiselle henkilölle kuului omistusoikeus itsestään (itsensä omistaminen). Sen lisäksi Aristoteles, ja klassiset sivilisaatiot yleensä, halveksivat työntekoa, kaupankäyntiä ja rahantekoa. Kirkko päinvastaisesti, vanhan testamentin mukaisesti, ylisti rehkimisen ja työn hyveitä. Vastaavasti Akvinolaiselle ja Lockelle omaisuus sai olemassaolonsa ensikerran työllä, käytöllä ja aikaisemmin käyttämättömän maan viljelemisellä.

Tämä yksityisomistuksen klassinen teoria, perustuen itsensä omistamiseen, alkuperäiseen haltuunottoon (tiloittamiseen) ja sopimuksiin (omistusoikeuden siirtoon) jatkoi merkittävien puolestapuhujiensa löytämistä, kuten J. B. Say. Kuitenkin 1700-luvun vaikutuksensa huipulta klassinen teoria vaipui unohduksiin lähes viime aikoihin rothbardialaisen liikkeen edistymiseen saakka.

Kahdeksi vuosisadaksi taloustiede ja etiikka (poliittinen filosofia) erkaantuivat yhteisestä luonnonlain teorian alkuperästään näennäisesti liittymättömiksi älyllisiksi pyrkimyksikseen. Taloustiede oli arvovapaa ”positiivinen” tiede. Se kysyi ”mitkä keinot ovat sopivia saamaan aikaan tietyn (oletetun) päämäärään?” Etiikka oli ”normatiivinen” tiede (jos se kuului tieteisiin lainkaan). Se kysyi ”mitä päämääriä (ja mitä keinoja käyttäen) on oikeutettua valita?” Tämän eriytymisen seurauksena omistuksen käsite kasvavissa määrin hävisi molemmista tieteenaloista. Taloustieteilijälle omistusoikeus kuulosti liian normatiiviselta; poliittiselle filosofille omaisuus viittasi arkipäiväiseen taloustieteeseen.

Rothbard huomautti päinvastaisesti, että perustavanlaatuisia termejä, kuten suora ja epäsuora vaihdanta, markkinat ja markkinahinnat yhtä lailla kuin aggressiota, rikosta, oikeudenloukkausta ja petosta ei voida määrittää tai ymmärtää ilman omistusoikeuden teoriaa. Näihin ilmiöihin liittyviä tuttuja talouden olettamuksia ei ole myöskään mahdollista osoittaa ilman sisään rakennettua viittausta omaisuuden ja omistusoikeuksiin. Omaisuuden määritelmän ja teorian tulee edeltää kaikkien muiden talouden termien ja oletuksien määrittämistä ja osoittamista.

Rothbardin ainutlaatuinen panos, 1960-luvun alusta hänen kuolemaansa saakka vuonna 1995, oli löytää uudelleen omaisuus ja omistusoikeudet sekä taloustieteen että poliittisen filosofian yhteisenä perustana, ja järjestelmällinen uudelleenrakentaminen ja käsitteellinen integroiminen modernista rahahyödyllisestä taloustieteestä ja luonnonoikeuden poliittisesta filosofiasta yhdistyneeksi moraalitieteeksi: libertarianismiksi.

V. Chicagolaiset harharetket

Samaan aikaan kun Rothbard oli palauttamassa yksityisomistuksen käsitettä keskeiseen asemaansa taloustieteessä ja integroimassa uudelleen taloustiedettä etiikan kanssa, muut Chicagon yliopistoon liittyvät ekonomistit ja lakiteoreetikot kuten Ronald Coase, Harold Demsetz ja Richard Posner alkoivat myös suuntaamaan uudelleen ammatillista huomiota omistuksen ja omistusoikeuksien aihepiiriin.[10]

Kuitenkin siinä missä Rothbardille yksityisomistus ja etiikka edeltävät loogisesti taloustiedettä, jälkimmäisille yksityisomistus ja etiikka ovat alisteisia taloustieteelle ja taloudellisille pohdinnoille. Posnerin mukaan mikä lisää yhteiskunnallista varallisuutta, on oikeutettua.[11]

Näiden kahden lähestymistavan eroa voidaan kuvata Coasen erään ongelmaesimerkin avulla: Maatilan vieressä kulkee rautatie. Veturista sinkoaa kipinöitä, vahingoittaen maanviljelijän satoa. Mitä tulee tehdä?

Klassisen näkemyksen mukaan aluksi tulee osoittaa kumpi oli siellä ensin, maanviljelijä vai rautatie? Jos maanviljelijä oli ensin, hän voi pakottaa rautatien pidättymisvelvoitteeseen tai vaatia korvausta. Jos rautatie oli ensin, silloin se pystysi jatkamaan kipinöiden synnyttämistä ja maanviljelijän tulisi maksaa rautatie kipinävapaaksi.

Coasen näkökulmasta vastaus on kaksijakoinen. Ensimmäiseksi ja ”positiivisesti,” Coase väittää ettei ole merkitystä *kuinka* omistusoikeudet ja velvoitteet ovat allokoituneet, kunhan ne *on* allokoituneet ja olettaen (epärealistisesti) että transaktiokustannukset ovat nolla.

Coase väittää että on väärin ajatella maanviljelijää tai rautatietä joko ”oikeana” tai ”vääränä” (vastuullisena), ”hyökkääjänä” tai ”uhrina.” Kysymystä ajatellaan yleisesti sellaisena, jossa A aiheuttaa harmia B:lle, ja tulee päättää, kuinka meidän tulisi hillitä A:ta? Mutta tämä on väärin. Kyseessä on vastavuoroisuuden luonteisesta ongelmasta. Harmin välttäminen B:lle, tarkoittaisi vahinkoa aiheuttamista A:lle. Todellinen päätöstä vaatima kysymys on, tulisiko A:n sallia vahingoittaa B:tä vai tulisiko B:n

sallia vahingoittaa A:ta? Ongelmana on välttää vakavampi vahinko.”[12]

Lisäksi ottaen huomioon ”yhtäläisen” A:n ja B:n moraalisen aseman, väitetysti taloudellisten resurssien allokoinnin kannalta ei ole väliä kelle omistusoikeudet ovat alkuperäisesti kuuluneet. Oletetaan satotappion olevan maanviljelijälle 1000 dollaria ja rautatielle, B:lle, kustannus kipinän poistolaitteesta (KP) olevan 750 dollaria. Jos B katsotaan vastuulliseksi satovahinkoon, B asentaa KP:n tai keskeyttää toimintansa. Jos B:tä ei katsota vastuulliseksi, silloin A maksaa 750:n ja 1000:n dollarin väliltä olevan summan B:lle KP:n asentamisesta. Molemmista vaihtoehdoista seuraa KP:n asentaminen. Oletetaan nyt kustannukset käänteisiksi: satovahinko on 750 dollaria, ja KP:n kustannus 1000 dollaria. Jos B katsotaan vastuulliseksi, hän maksaa A:lle 750 dollaria, mutta hän ei asenna KP:ta. Ja jos B katsotaan vastuulliseksi, A ei kykene maksamaan B:lle tarpeeksi KP:n asentamista varten. Jälleen molemmat skenaariot päätyvät samaan lopputulokseen: *ei* tule olemaan mitään KP:tä. Sen vuoksi huolimatta siitä miten omistusoikeudet ovat alkuperäisesti osoitetut, Coasen, Demsetz ja Posnerin mukaan tuotannontekijöiden allokaatio on sama.

Toiseksi ja ”normatiivisesti” – ja ainoassa *realistisessa positiivisten* transaktiokustannusten tapauksessa – Coase, Demsetz ja Posner vaativat, että oikeusistuimet osoittavat kiistelevien osapuolten omistusoikeudet tavalla, jossa ”varallisuus” tai ”tuotannon arvo” on maksimoitu. Juuri läpikäydylle tapaukselle tämä tarkoittaa, että jos KP:n kustannus on vähemmän kuin satovahinko, silloin oikeusistuimen tulisi asettua maanviljelijän puolelle ja pitää rautatietä vastuullisena. Muutoin jos KP:n kustannus on korkeampi kuin satotappio, tällöin oikeuden tulisi asettua rautatien puolelle ja pitää maanviljelijää vastuullisena. Posner tarjoaa toisen esimerkin. Tehdas päästää savua ja siten alentaa asuinkiinteistöjen arvoa. Jos kiinteistöjen arvot laskevat kolmella miljoonalla dollarilla ja tehdään uudelleensijoituskustannus on kaksi miljoonaa dollaria, tehdasta tulisi pitää vastuullisena ja pakottaa sijoittumaan muualle. Toisaalta jos numerot käännetään – kiinteistöjen arvot laskevat kahdella miljoonalla dollarilla ja uudelleensijoittumisen kustannukset ovat kolme miljoonaa dollaria – tehdas saa pysyä ja jatkaa savupäästöjään.

Molemmat sekä Chicagon lain ja taloustieteen positiiviset että normatiiviset väitteet
16/20

tulee hylätä.[13] Väitteeseen ettei ole väliä kelle omistusoikeudet alkuperäisesti osoitetaan, on paikallaan kolme vastinetta. Ensinnäkin, kuten Coase ei voi muuta kuin hyväksyä, että maanviljelijälle ja rautatielle on varmasti väliä, mitkä oikeudet kummallekin osoitetaan. Ei ole pelkästään merkitystä kuinka resurssit allokoidaan, vaan myös kuka ne omistaa.

Toiseksi ja vielä tärkeämpänä, yhteiskunnallisen tuotannon arvolle on perustavanlaatuista merkitystä kuinka omistusoikeudet ovat määritetyt. Tuottaviin hankkeisiin allokoituja resursseja ei ole yksinkertaisesti vain annettu. Ne ovat itsessään seurausta alkuperäisen haltuunoton ja tuotannon aikaisemmista toimista, ja kuinka paljon alkuperäistä haltuunottoa ja tuotantoa on olemassa, riippuu haltuunottajien ja tuottajien kannustimista. Jos haltuunottajat ja tuottajat ovat ehdottomia omistajia sille minkä he ovat ottaneet haltuunsa tai tuottaneet, tarkoittaen jos haltuunoton ja tuottamisen teoista ei synny vastuuta suhteessa seuraavaksi tai kolmanneksi tulevia kohtaan, tällöin varallisuuden taso maksimoituu. Toisaalta alkuperäiset haltuunottajat ja tuottajat voidaan katsoa vastuullisiksi myöhemmin tulleita kohtaan, kuten Coasen ”vastavuoroisen harmin” oppi vihjaa, tällöin tuotannon arvo on alhaisempi kuin muutoin. Eli ”ei ole väliä” oppi vaikuttaa kielteisesti asetetulle varallisuuden maksimoinnin tavoitteelle.

Kolmanneksi Coasen väite, että resurssien käyttöön ei vaikuta omistusoikeuksien alkuperäinen allokointi, ei pidä yleisesti paikkaansa. Itse asiassa on helppoa tuottaa päinvastaisia esimerkkejä. Oletetaan ettei maanviljelijä menetä 1000 dollarin viljasatoa rautatien kipinöiden takia, vaan hän menettää hänelle 1000 dollarin arvoisen kukkapuutarhan, joka on muille arvoton. Jos tuomioistuin osoittaa rautatien vastuulliseksi, 750 dollarin KP asennetaan. Jos tuomioistuin ei aseta vastuuta rautatielle, KP:tä *ei* asenneta, koska maanviljelijälle ei yksinkertaisesti ole varaa lahjoa rautatietä asentamaan KP:tä. Resurssien allokaatio on *erilainen* riippuen omistusoikeuksien alkuperäisestä määrittymisestä.

Samoin Chicagon lain ja taloustieteen normatiivia väitteitä vastaan, että oikeusistuimien tulisi osoittaa omistusoikeudet niin että ne maksimoivat yhteiskunnallisen varallisuuden, on paikallaan kolme vastinetta. Ensinnäkin minkäänlainen ihmisten välisen hyödyllisyyden vertaaminen on tieteellisesti

mahdotonta, vaikkakin tuomioistuimet joutuvat käyttämään tällaisia vertailuja tahtoen tai tahtomattaan aina kun ryhtyvät kustannushyötyanalyysiin. Tällaiset kustannushyötyanalyysit ovat yhtä sattumanvaraisia kuin oletukset, joihin ne nojaavat. Esimerkiksi ne olettavat, että henkiset kustannukset voidaan sivuuttaa sekä että rahan rahahyöty on vakio ja sama kaikille.

Toiseksi kuten numeeriset esimerkit yllä osoittavat, oikeusistuimet osoittavat omistusoikeuksia erilailla riippuen muuttuvasta markkinatiedosta. Jos KP on vähemmän kallis kuin satovahingot, maanviljelijä katsotaan olevan oikeassa, taasen jos KP on kalliimpi kuin vahingot, rautatien katsotaan olevan oikeassa. Tämä tarkoittaa, että eri olosuhteet johtavat omistusoikeuksien uudelleenjakamiseen. Kukaan ei voi koskaan olla varma omaisuudestaan.[14] Juridinen epävarmuus on tehty pysyväksi. Tämä ei vaikuta oikeudenmukaiselta eikä myöskään taloudelliselta; lisäksi kuka täysjärkinen koskaan kääntyisi oikeusistuimen puoleen, joka julistaa että se voi ajan mittaan allokoida uudelleen olemassa olevia omistusoikeuksia riippuen muuttuvista markkinoiden olosuhteista?

Viimeiseksi, etiikan ei pidä ainoastaan olla pysyvää ja vakaata muuttuvissa olosuhteissa, etiikan tulee mahdollistaa päätöksenteko ”oikeudenmukaisesta ja epäoikeudenmukaisesta” *ennen* tekoa, ja sen tulee koskea jotain joka on toimijan kontrollissa. Näin tapahtuu klassisen yksityisomistuksen etiikassa ensimmäinen käyttäjä ensimmäinen omistaja –periaatteen kanssa. Tämän etiikan mukaan oikeudenmukaisesti toimiminen tarkoittaa, että henkilö käyttää ainoastaan oikeudenmukaisesti hankittuja keinoja – jotka ovat alkuperäisesti haltuunotettuja, tuotettuja tai sopimuksellisesti hankittuja edelliseltä omistajalta – ja että hän käyttää niitä siten ettei seurauksena ole fyysiset vahingot muiden omaisuudelle. Jokainen henkilö voi päättää *ex ante* täyttyykö tämä ehto vai ei, ja on hänen kontrollissa vahingoittavatko hänen tekonsa vai eivät muiden omaisuutta. Varallisuuden maksimoinnin etiikka epäonnistuu molemmissa suhteissa tiukasti päinvastaisena. Kukaan ei pysty päättämään *ex ante* tulevatko hänen tekonsa johtamaan yhteiskunnallisen varallisuuden maksimointiin vai ei. Jos tätä voidaan ylipäätensä määrittää, se voidaan määrittää *ex post*. Myöskään *ei* ole kenenkään kontrollissa maksimoivatko hänen tekonsa yhteiskunnallista varallisuutta vai eivät. Se riippuu *muiden* teoista ja arvioinneista. Jälleen, kuka täysjärkinen alistaisi itsensä

oikeusistuimen päätökselle, joka ei antaisi hänen tietää etukäteen kuinka toimia oikeudenmukaisesti ja kuinka välttää toimimasta epäoikeudenmukaisesti, koska se tuomittaisiin *ex post*, tosiasioiden jälkeen?

Alkuperäinen artikkeli: [The Ethics and Economics of Private Property](#)

Viitteet:

[¹] Katso osio V alla.

[²] Katso Murray N. Rothbard, [Man, Economy, and State](#) (Auburn, AL: Mises Institute, 1993 [1962]); idem, [Power and Market](#) (Kansas City: Sheed Andrews & McMeel, 1977 [1970]); idem, [The Ethics of Liberty](#) (New York: New York University Press, 1998 [1982]); idem, [Egalitarianism as a Revolt Against Nature and other Essays](#) (Auburn, AL: Mises Institute, 2000 [1974]); idem, [The Logic of Action](#), 2 vols. (Cheltenham, UK: Edward Elgar, 1997).

[³] Katso myös Hans-Hermann Hoppe, [A Theory of Socialism and Capitalism](#) (Boston: Kluwer Academic Publishers, 1989); idem, [The Economics and Ethics of Private Property](#) (Boston: Kluwer Academic Publishers, 1993).

[⁴] Huomio että ehdotetun ratkaisun ”luonnonoikeudellinen” luonne yhteiskunnallisen järjestyksen ongelmaan – että yksityisomaisuus ja sen hankinta alkuperäisen haltuunoton keinoin eivät ole pelkästään käytäntöjä, vaan välttämättömiä instituutiota (yhtäpitävästi ihmisen luonteen rationaalisenä eläimenä kanssa). Käytäntö palvelee *tarkoitusta*, ja *vaihtoehtoa* olemassa olevalle käytännölle. Esimerkiksi latinalaiset aakkoset palvelevat kirjallisen viestinnän tarkoitusta. Niille on vaihtoehto, kyrilliset aakkoset. Siksi kutsumme sitä käytännöksi. Mikä on normien tarkoitus? Konfliktien välttäminen suhteessa niukkojen fyysisten esineiden käyttöön. Konflikteja luovat normit ovat ristiriidassa normien nimenomaisen tarkoituksen kanssa. Kuitenkin konfliktien välttämisen tarkoituksessa, yksityisomistukselle ja alkuperäiselle haltuunotolle ei ole olemassa muuta vaihtoehtoa. Toimijoiden välisen esistabiloidun harmonian puuttuessa, konflikti voidaan estää ainoastaan, jos kaikki hyödykkeet ovat aina tiettyjen yksilöiden yksityisomistuksessa ja aina on selvää kuka omistaa mitä ja kuka ei. Konfliktit voidaan myös ainoastaan välttää aina ihmiskunnan alusta lähtien, jos yksityisomistus on hankittu alkuperäisen haltuunoton toimilla (pelkkien myöhemmin tulleiden sanojen tai julistusten sijaan).

[⁵] Vaikka *kukaan* ei voisi toimia, jos *kaikki* omistaisivat hänen omaisuutensa arvon, käytännöllisesti *on* mahdollista, että *yksi* henkilö tai ryhmä, A, omistaa hänen omaisuutensa arvon ja pystyy määrittämään mitä *toinen* henkilö tai ryhmä, B, voi tai ei voi tehdä kontrollissaan oleville asioille. Tämä kuitenkin merkitsee, että B *ei* ”omista” kontrollissaan olevien asioiden arvoa *eikä myöskään* niiden fyysistä integriteettiä; toisin sanoen B:n ja hänen omaisuutensa omistaa tosiasiaassa A. Tämä sääntö voidaan toteuttaa, mutta se ei sovellu ihmisen etiikaksi. Sen sijaan se on kahden luokan järjestelmä hyväksikäyttävästä *Übermenschistä* ja hyväksikäytetystä *Untermenschistä*.

[⁶] Katso lisätietoja Murray N. Rothbard, [Economic Thought Before Adam Smith. An.](#) 19/20

[*Austrian Perspective on the History of Economic Thought, Volume I*](#) (Aldershot, UK: Edward Elgar, 1995); myös Tom Bethell, [*The Noblest Triumph. Property and Prosperity Through the Ages*](#) (New York: St. Martin's Press, 1998).

[7] Aristotle, [*Politics*](#) (Oxford: Clarendon Press, 1946), 1261b.

[8] Ibid, 1263a.

[9] Ibid, 1263b.

[10] Katso Ronald Coase, [*The Firm, The Market, and the Law*](#) (Chicago, University of Chicago Press, 1988); Harold Demsetz, [*Ownership, Control, and the Firm*](#) (Oxford: Basil Blackwell, 1988); Richard Posner, [*The Economics of Justice*](#) (Cambridge: Harvard University Press, 1981).

[11] Posner, *The Economics of Justice*, s. 74: "epäoikeudenmukaisuuden toimi (on määritelty) tekona, joka vähentää yhteiskunnan varallisuutta."

[12] Ronald Coase, "The Problem of Social Cost," in: idem, *The Firm, the Market, and the Law*, s. 96. Tämän väitteen moraalinen järjettömyys tulee parhaiten esiin soveltamalla sitä tapaukseen, jossa A raiskaa B:n. Coasen mukaan A:ta ei pidä estää. Paremminkin ”kyseessä on luonteeltaan vastavuoroinen ongelma.” Estämällä A:ta raiskaamasta B:tä aiheutetaan vahinkoa A:lle, koska hän ei voi enää raiskata vapaasti. Todellinen kysymys kuuluu: Tulisiko A:lle sallia raiskata B vai tulisiko B:lle sallia kieltää A:ta raiskaamasta häntä? ”Ongelmana on välttää vakavampi vahinko.”

[13] Katso myös Walter Block, "[Coase and Demsetz on Private Property Rights](#)," *Journal of Libertarian Studies*, Vol. 1, no. 2, 1977; idem, "[Ethics, Efficiency, Coasian Property Rights, and Psychic Income: A Reply to Harold Demsetz](#)," *Review of Austrian Economics*, Vol. 8, no. 2, 1995; idem, "[Private Property Rights, Erroneous Interpretations, Morality and Economics](#)," *Quarterly Journal of Austrian Economics*, Vol. 3, no. 1, 2000; Gary North, [*The Coase Theorem: A Study in Epistemology*](#) (Tyler, Texas: Institute for Christian Economics, 1992); idem, "[Undermining Property Rights: Coase and Becker](#)," *Journal of Libertarian Studies*, Vol. 16, no. 4.

[14] Posner, *The Economics of Justice*, s. 70–71, myöntää tämän kiehtovalla suoruudella: ”Ehdottomat oikeudet ovat merkittävässä roolissa taloustieteen lakiteoriassa. ... Mutta kun transaktiokustannukset ovat kieltäviä, ehdottomien oikeuksien tunnistaminen on tehotonta. ...omistusoikeudet, vaikkakin ehdottomia, (ovat) riippuvaisia transaktiokuluista ja alisteisia tai hyödyllisiä varallisuuden maksimoinnin päämäärälle.”

This paper appears in Professor Colombatto's Elgar Companion to the Economics of Private Property.